

Ілона Палагута
викладач кафедри іноземних мов
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ТЮТОРСТВО ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ПІДТРИМКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Ключові слова: освітня система, тьюторство, педагогічна підтримка, майбутній учитель, фахова підготовка, тьюторський супровід.

Сутність проблеми та стан її дослідження. У сучасній системі освіти відбувається трансформація основного призначення професії вчителя. Якщо раніше вона зводилася до передачі узагальненого соціального досвіду учням, то сьогодні педагог повинен виконувати функції путівника по освітнім траєкторіями і гаранта виконання умов для індивідуального розвитку кожного учня. Освітня система постійно звертається до цінностей, потреб та інтересів особистості, що зумовлює актуальність вивчення діяльності вчителя в аспекті удосконалення його професійної компетентності, в результаті чого і спостерігається перехід від керівництва до більш результативної позиції - тьюторства.

Багато педагогів вважають, що тьюторська система виникла в англійських університетах Кембріджа і Оксфорда, яка вважається традиційною для цих закладів з моменту їх заснування. Однак сьогодні дана система підтримки майбутніх учителів підлягає певним змінам.

Широке коло питань наукового обґрунтування теорії і практики підтримки майбутніх учителів в сучасному освітньому просторі висвітлюються в працях зарубіжних психологів і педагогів: (В. Л. Алена, А. Бела, К. Блекбурна, Є. Гордона, С. Девіса, Р. Клоуарда, Д. Міллера).

Разом з тим у педагогічній теорії проблема тьюторства залишається недостатньо розробленою. Таким чином, метою статті є уточнення поняття «тьютор»; визначення сутності і функціонального змісту діяльності тьютора щодо підтримки майбутнього вчителя.

Поняття «тьюторство», «тьюторський супровід» не є новими для сучасної освіти. Тьюторство як оригінальна філософія освіти та провідний спосіб організації освітньої системи бере початок у середньовічних європейських університетах XII - XIV століть. У якості особливої педагогічної позиції, а потім і посади, воно оформлюється у найвідоміших найдавніших університетах - містах Великобританії: спочатку в Оксфорді, трохи пізніше - в Кембриджі [1, с. 12].

Тьюторство в сучасній освіті - це педагогічна позиція, яка пов'язана зі спеціальним чином організованою системою освіти. Сенс тьюторства полягає в подоланні антропологічного дефіциту в освіті [2, с. 23]. Цей дефіцит створює брак «особистої присутності» людини в освіті, брак особистого й освітнього сенсу, брак відповідальності людини за свою освіту. Тьютор - не тільки організатор навчання, але ще й індивідуальний тренер. Тьютор зобов'язаний стежити за навчальними успіхами студентів. Найбільшою мірою функції тьюторів в системі освіти виконують педагоги вищих навчальних закладів і закладів післядипломної освіти, що історично зумовлено [3, с. 17 - 18]. Але у зв'язку з динамічним процесом індивідуалізації освіти, позиція тьютора стала актуальною для всіх сфер освіти: дошкільної, шкільної, професійної, вищої, післядипломної, дистанційної. Це дає підстави наголошувати на необхідності навчання тьюторському мистецтву педагогічного супроводу студентів – майбутніх учителів ще на етапі фахової підготовки, оскільки така позиція дасть їм змогу розширити коло своїх професійних, творчих та організаторських можливостей, підвищуватиме педагогічну ініціативу і стане підґрунтям для раціонального використання робочого часу педагога і навчального навантаження студентів.

Багато функцій і ролей тьютора в системі освіти Великобританії призводить до неминучої появи нових форм і видів тьюторства.

Академічне тьюторство (academic tutoring) як окремий вид тьюторства- це різновид керівництва (mentoring), сферою застосування якого є навчальний процес. Такий вид керівництва пояснює, що майбутній учитель, що навчається

є «порожньою чашею», яку наповнюють знаннями [6]. Тьютори допомагають виявити кращі, найбільш ефективні способи навчання і підтримки майбутніх учителів. Академічні тьютори зустрічаються з майбутніми учителями регулярно на протязі семестру і працюють у всіх видах ситуацій, не тільки навчальних.

В теперішній час академічне тьюторство (academic tutoring) відоме як тип вищої освіти, заснований на передачі знань, умінь і навичок в означеній сфері. Такий вид тьюторства є важливим для тих студентів, які намагаються отримати допомогу в навчальному процесі для того, щоб мати певні переваги серед інших студентів.

Студентське тьюторство (peer tutoring) є визначеним видом підтримки, яка здійснюється студентами – ровесниками чи тими, які знаходяться в одному положенні (статусі), що і ті студенти, які навчаються (в деяких випадках, ті, хто навчаються одного віку, групи). Так, більш обізнані студенти надають допомогу своїм менш обізнаним друзям. Ефективність такого виду тьюторства розглядається з точки зору простоти і безпосередності передачі знань. В зв'язку з тим, що студент – тьютор сприймається як «рівний», поради і допомога, які надають тьютори можуть сприйматися з більшою готовністю і бажанням, чим допомога досвідченого педагога. Передбачено, що студент – тьютор не оцінює і не виставляє бали на відміну від досвідченого педагога, що також позитивно впливає на швидкість і якість отриманих порад.

В. Ален і М. Фельдман підтверджують найбільшу ефективність такого виду тьюторства у зв'язку з відповідністю пізнавальної активності тьюторів і тих хто навчається, вказуючи на те, що студенти – тьютори проявляють велику акуратність і лояльність в процесі підтримки, чим досвідчені педагоги – тьютори [5]. Навчання студентів – тьюторів може проводитись з допомогою спеціальних програм, по засобам безпосередності включення в тьюторську роботу чи в якості супроводу і спостереження за роботою досвідчених тьюторів.

В теперішній час в зв'язку з глобалізацією освіти і постійним розвитком засобів зв'язку, стає найбільш актуальним такий вид тьюторської системи як он-лайн – тьюторство (online tutoring), спрямоване на активного і самостійного студента. Он-лайн – тьюторство використовується в процесі індивідуальної чи групової підтримки майбутнього учителя по засобам Інтернет – мережі і засноване на принципах конструктивізму, зосереджується на он-лайн – діалозі, концентрується на досягненні мети, самоаналізі, он-лайн – діалозі. Даний вид тьюторства здійснюється відповідно до навчального плану і за вимогою. Тьюторські заняття проводяться з використанням адекватних засобів зв'язку, які дозволяють майбутньому вчителю і педагогу налагодити зв'язок і спілкуватись.

Он-лайн – тьюторство стало відомим в останні роки не тільки у зв'язку з постійним розвитком електронних технологій, комп'ютеризацією всіх сфер життя сучасного суспільства і простоти способу зв'язку з тьютором в момент, коли допомога дійсно необхідна, але і з допомогою розвитку дистанційної освіти. В дистанційній освіті тьютор відіграє важливу роль у навчанні і підтримці майбутнього учителя по он-лайн – засобам. В даному випадку тьютору необхідно володіти сформованими навичками роботи в он-лайн – режимі для того, щоб підтримувати майбутніх учителів, використовуючи тільки Інтернет – комунікації без будь-яких контактів з ними.

З метою вивчення проблеми та розв'язання поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**:

- аналіз наукових підходів до тлумачення поняття «тьютор», аналіз філософсько – педагогічних джерел для визначення підходів до освіти та виховання;
- синтез – для досягнення цілісного розуміння проблеми тьюторства для майбутнього учителя;
- класифікація – для поділу тьюторства на певні види;

- абстрагування – для виокремлення із сукупності ознак, характеристик і тенденцій тих, які безпосередньо стосуються мети дослідження.

Висновки та результати дослідження. Отже, можна зробити висновок, що основними тенденціями розвитку тьюторської системи підтримки майбутніх учителів у Великій Британії на сьогодні є проникнення даної системи не тільки в сферу університетської освіти, як було прийнято вважати раніше, якщо звертатись до джерел виникнення даного педагогічного феномена в середньовічних університетах Великобританії, але і в шкільне навчання, приватну, домашню і дистанційну освіту; розширення кола тих, хто потребує підтримки, навіть досвідчені вчителі; поява нових форм і методів тьюторства. Так, постійно розвиваючись і удосконалюючись, тьюторська система підтримки майбутніх учителів у Великій Британії не втрачає своєї актуальності.

Список використаних джерел:

1. Тьюторская система обучения : Опыт реализации в мировой практике / [авт. текста М.В. Ходасевич]. - Новосибирск: Изд-во Новосиб. гос. пед. ун-та, 1997. - 17с.
2. Колосова Е. Б. Тьютор как новая педагогическая профессия / Колосова, Елена Борисовна ; Е. Б. Колосова. - Москва : Чистые пруды, 2008. - 32 с.
3. Ходосевич М. В. Тьюторская система обучения : опыт реализации в мировой практике / М. В. Ходосевич; авт.-сост. М. В. Ходосевич ; науч. ред. А. Ж. Жафяров ; Новосиб. гос. пед. ун-т, НИИ прикладной дидактики. - Новосибирск : НГПУ, 1997. - 19 с. - Библиогр.: 168 с.
4. Jacques D., Salmon G. Learning in groups: A Handbook for on and off line environments. Routledge, London and N. Y., 2007.
5. Topping K. The peer tutoring handbook: Promoting cooperative learning. Cambridge, MA: Brookline Books, 1998.
6. The role of Tutoring Morecambe. Featured Local Company. University of Oxford. URL: <http://www.ox.ac.uk/admissions/> online _and _distance _courses.